

Liburuak

KRITIKA

Xabaltx.
Xabaltx.
Maiatz, 2009.

Helduen literatura
Igor Estankona

Lautadetako haizea

SARAKO idazleen biltzarrera *Maiatz*ekoek uzta beti interesgarria ekartzen dute. 2009ko apirilean Xabaltx zuraidarraren letraz osatutako liburua agertu zen aipatutako elkartearen eskutik. Poema liburu baten antzera irakurri dugu, tributu baten moduan ulertu, eta musika bera bezala gozatu. Daukan barne-erritmoagatik izango da agian. Nafarroa garaian bizi den kantariaren *Xabaltx & H2O* (1994, autoekoiztua), *Zalantzak* (1998, IZ), *Gauerdi pasa eta* (2001, Agorila), *SMS galduak* (2005, Gaztelupeko Hotsak) eta *Cymens* (2009, Agorila) disko-etako letren hustuketa honetan murgiltzea abentura polita da, nahiz eta piezetako asko, normala denez, pobreak izan irakurtzeko eta egokiagoak kantatzeko. *Zu gabe*, *Eresia*, *Izarren bizia*, *Satelita*, *Zaldi ibiltari* eta halakoek ez dute funtzionatzen liburuan, baina beste batzuk itzelak dira –*Chico Mendez*, *Arin arin*, *Mozarten Lacrimosa*–. Are gehiago: itxuraz xaloak diren letra jakin batzuetan geratu zait iltzatuta gogo. *Belar hoberena* da adibide on bat: zuzen eta garratz hitz egiten du Xabaltxek autoritarismoaren kontra.

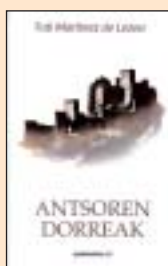
Hitzetako asko maila poetiko altuegikoak ez direla jakin arren, barrunta daiteke abestia euren baitan, musika euren eitean. Neil Youngekin gertatzen den bezala –ez da, inondik ere, konparagarri–, letrak goratu egiten du kantua. Hori meritu handikoa da, musikaltasuna eta esanahia uztartu behar baitira.

Arestian aipatutako horregatik guztiagatik atsegin ditut, txarragoak edo hobeak, inoren letrekin ez dabilzan kantariak. Cohen, Jim Morrison, Dylan, Víctor Jara, Silvio edo Moustaki dira batzuk –askorentzat poesia irakasle–, baina hurragokoak eta bikainak dira, baita, Juan Carlos Perez, Niko Etxart eta Anje Duhalde. Xabaltx azken hauen arrazakoa da, eta Lou Reeden senidea: idazle moduan ez hain poeta, poeta moduan ez hain idazle... musikari, finean.

Xabaltxek ekologiari, gizarte arazoei, alaitasunari eta amodiari kantatzen dienean, beti kantatzen die musikariaren askatasun-senarekin. Azken mohikanoaren antzera, arean bakartia du tonua, arean iluna, baina era berean kultura eta erreferentziaz bete da bere idazkera. Xabaltza baserriko semeak asko ikusi du bizitzan, eta liburu honetan ageri da garbi zelan fenixa behin eta berriro itzultzen den errautsetatik. Liburu sano gomendagarria da, zuzena delako. Lore ximelduen enpalagua larregizkoa denean irakurtzeko modukoa. ■

Antsoren dorreak poltsiko edizioan

Toti Martinez de Lezea gasteiztarraren nobela ezagunenetakoa da *Antsoren dorreak*, jatorriz 1999an gaztelaniaz argitaratua, *Las torres de Sancho* izenburuarekin. Erein argitaletxeak euskal itzulpena plazaratu du orain, poltsiko edizioan. Eleberri historikoa da *Antsoren dorreak*, Nafarroako erreinuaren garairik distiratsuenetako batean kokatua.

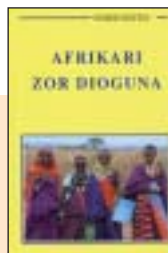
Antsoren dorreak.
Toti Mtz. de
Lezea.
Erein.
491 orrialde.
11 euro.

1004. urtean koroatu zuten Antso III.a Handia da nobelaren erdigunea: hark izandako maitasun gorabeherak, gorte barruan zeuden botere borrokak, erlijioen arteko gatazkak, Erromak Done Jakue Bidearekin zuen interesa... Garai historiko hartako hainbat zertzelada aurkituko ditu irakurleak gaztelaniaz arrakasta handia izan zuen lan honetan. ■

Afrikarekin zorretan gaudela gogoratzeko

Titulutik argi adierazi nahi izan dute Imanol Barrenetxeak eta Ekain Martinez Lizarduikoak: *Afrikari zor dioguna* jarri diote izena Gaiak argitaletxearen eskutik publikatu den dibulgazio lan honi. Kontinente horri buruzko estereotipoak, aurreiritziak eta juzku okerrak baztertzeko gonbidapena egin dute lehen orritik. Eta hori egiteko, ezinbestekoa da informazioa. Afrikari buruzko hurbiltze orokorra da liburuko lehen kapitulua. Ondoren, kulturari buruz idatzi dute, aberastasuna azpimarratuz. Eta hortik aurrera, bete betean sartu dira erlijioan, lehen gizakian, kontinentearen historian (kolonizazioa, des-

kolonizazioa, egungo egoera), natura bazterrean utzi gabe. ■

Afrikari zor dioguna.
I. Barrenetxea/ E. Mtz.
Lizarduikoa
Gaiak.
161 orrialde.
19 euro.